

Zpráva o přípravě a realizaci pilotního šetření PISA 2018

Základní informace o šetření PISA

Projekt Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj PISA (Programme for International Student Assessment) se v tříletých cyklech už od roku 2000 zaměřuje na zjišťování úrovně čtenářské, matematické a přírodovědné funkční gramotnosti patnáctiletých žáků. Zpráva popisuje přípravu a průběh pilotního šetření cyklu PISA 2018 v České republice. Do tohoto cyklu projektu je zapojeno 82 zemí a ekonomických regionů.

Šetření PISA se v každém cyklu zabývá jednou doménou podrobněji. V roce cyklu 2018 to je čtenářská gramotnost. Její teoretický základ a metodika zjišťování z roku 2009 byly rozvinuty novým koncepčním rámcem, který byl proto podle nejnovějších pedagogických, didaktických a psychologických poznatků doplněn a zpřesněn. Na základě rámce byly také vytvořeny nové úlohy využívající potenciál počítače jako nového média, jímž jsou zadávány žákům testy. Úlohy odrážejí současné způsoby využívání textů a jsou také zaměřené na nové možnosti, které poskytují elektronická média. Celé šetření probíhá elektronickou formou, a to jak při testování a vyplňování dotazníků, tak i při administraci a zpracování.

Šetření zahrnuje testování čtenářské, matematické a přírodovědné funkční gramotnosti, žákovský dotazník, dotazník ICT, školní/ředitelský dotazník. Česká republika je v cyklu PISA 2018 zapojena do volitelného modulu PISA-TALIS link, který umožní v agregované podobě propojit zjištění dotazníkového šetření učitelů TALIS 2018 s výsledky PISA 2018. Česká republika patří mezi devět zemí, které využily novou a dosud nevyzkoušenou možnost propojit dva projekty OECD v jednom roce sběru dat.

Cyklus PISA 2018 prochází mnoha fázemi – byl zahájen už v roce 2015 prací na koncepčním rámci, návrhem a výběrem úloh, připomínkováním návrhu dotazníkového šetření; pokračoval v roce 2016 a 2017 překladem a odbornou korekturou koncepčního rámce, překlady a adaptacemi úloh, přípravou manuálů, scénářů a formulářů pro zadavatele a koordinátory, přípravou výběru a vytvoření sběrové databáze.

Příprava a realizace pilotního šetření PISA 2018

V roce 2017 proběhlo na menším výběru pilotní šetření, jež v praxi ověřuje připravené organizační, logistické, technické a odborné části projektu. Zároveň slouží jako nácvik ke zvládnutí všech procesů hlavního šetření na všech úrovních zapojení. Poznatky a zkušenosti slouží k upřesnění nebo ke změně metodik hlavního sběru dat a zapracují se do materiálů a procesů na národní i mezinárodní úrovni.

Období do ledna 2017

V období od druhé poloviny roku 2015 do začátku roku 2017 (před vlastním zahájením realizace projektu KSH) se tým mezinárodních šetření zapojil zejména do činností:

- Připomínkování pracovního návrhu koncepčního rámce čtenářské gramotnosti PISA 2018 pro mezinárodní centrum.

- Připomínkování návrhu nových úloh čtenářské gramotnosti.
- Připomínkování návrhů dotazníků (žakovský, ICT, školní) pro pilotní šetření.
- Překlad úloh do českého jazyka z anglického a francouzského zdrojového textu.
- Rekondilace českých překladů úloh.
- Předání úloh do mezinárodního centra k verifikaci a spolupráce při kontrole přesnosti a správnosti překladů.
- Příprava české verze dotazníků a předání mezinárodnímu centru ke kontrole přesnosti a správnosti překladů.
- Zapracování připomínek od mezinárodního centra do české verze dotazníků.
- Příprava české verze dotazníků do webové aplikace mezinárodního centra, ve které probíhá vyplňování elektronických dotazníků.
- Příprava podkladů k výběru škol navržených do šetření pro mezinárodní centrum.
- Oslovení vybraných škol.
- Průběžná komunikace se školami (školními koordinátory) – příprava seznamů zúčastněných žáků a logistické přípravy.
- Překlady a verifikace veškerých manuálů, scénářů a formulářů.
- Příprava datové aplikace – včetně seznámení a studia programů od mezinárodního centra (seznamy škol, žáků, příprava přihlašovacích kódů apod.).
- Finální příprava testové aplikace SDS na USB flash disky.
- Účast na pravidelných jednáních řídicího výboru (jaro a podzim) a jednáních národních projektových manažerů (leden 2016, listopad 2016, leden 2017).

Od zahájení projektu Komplexní systém hodnocení pracovali členové týmu mezinárodních šetření v jednotlivých měsících na následujících dílčích částech projektu.

Únor 2017

- Příprava a vyhodnocení diagnostiky školních počítačů.
- Příprava, tvorba a kontrola seznamů žáků.
- Příprava harmonogramu šetření, organizační a logistické načasování.
- Komunikace se školami a informační servis.
- Příprava školních materiálů – manuálů, scénářů a formulářů.
- Zpracování údajů do datových podkladů.
- Příprava prezentací webinářů pro zadavatele a koordinátory.
- Příprava kopírování testové aplikace na USB flash disky pro každého zúčastněného žáka – téměř 2 500 kusů.

Březen 2017

- Logistická příprava a doručení balíků testovacích materiálů a USB flash disků i pokynů pro dotazníkové šetření ředitelů.
- Školení zadavatelů a koordinátorů šetření prostřednictvím webinářů – téměř 100 účastníků.
- Příprava monitoringu škol národním týmem a jeho organizační a logistické zabezpečení.
- Finalizace školních materiálů – manuálů, scénářů a formulářů.
- Kontrola údajů struktury dat – komunikace se školními koordinátory a s mezinárodním centrem.
- Pilotní šetření PISA 2018 proběhlo v České republice od 27. března do 21. dubna 2017.



- Komunikace s vedením zapojených škol pro zajištění reflektivních zpráv.
- Do pilotního sběru dat bylo zapojeno téměř 2 300 žáků ze 47 škol a jejich ředitelé vyplnili školní dotazník.
- Členové národního PISA týmu provedli monitoring průběhu šetření a podíleli se kvůli ověření manuálů a scénářů na zadávání celkem ve 39 školách.
- V rámci spolupráce se školními koordinátory a se školními zadavateli testování s nimi byly uzavřeny dohody o provedení práce.
- Příprava kódovacích materiálů.

Duben 2017

- Probíhalo pilotní šetření PISA 2018 se všemi uvedenými procesy.
- Bylo zahájeno stahování údajů z USB flash disků a činnost zpracování údajů datovým managementem.
- Probíhala komunikace s vedením zapojených škol pro zajištění reflektivních zpráv.
- Kontrola vyplnění školních dotazníků.
- Monitoring činností v zúčastněných školách.
- Ukončení šetření 21. dubna.
- Příprava vyhodnocování (kódování) otevřených úloh testů čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti – harmonogram, technické vybavení, finalizace kódovacích materiálů a příprava tréninků kodérů.
- Účast na jednání řídicího výboru PISA.
- Uzavření dohod o provedení práce s hodnotiteli (kodéry) testových úloh a s kodéry odpovědí žáků na dotazníkové otázky týkající se povolání rodičů.

Květen 2017

- Příprava datových podkladů pro kódování otevřených úloh čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti.
- Sestavení databáze hodnocených úloh pro jednotlivé kodéry.
- Tréninky kodérů a vlastní kódování odpovědí.
- Zprostředkování konzultací mezi kodéry, národním centrem a mezinárodním centrem.
- Práce na přiřazování kódů odpovědím žáků na dotazníkové otázky týkající se povolání rodičů.
- Příprava informací a výstupů z průběhu pilotního šetření v rámci zpětné vazby pro mezinárodní centrum.

Červen 2017

- Dokončení procesu kódování odpovědí žáků.
- Probíhaly práce na přípravě zpětné vazby pro mezinárodní centrum k průběhu pilotního šetření.
- Po zpracování národních datových souborů byla data odeslána ke zpracování do mezinárodního centra a probíhaly kontroly a konzultace údajů ze strany mezinárodního centra.
- Bylo zahájeno připomínkování školních materiálů – manuálů, scénářů a formulářů pro hlavní šetření v roce 2018.

Červenec 2017

- Práce na kontrolách národního datového souboru z pilotního šetření dle pokynů mezinárodního centra.
- Připomínkování školních materiálů – manuálů, scénářů a formulářů pro hlavní šetření v roce 2018.

